

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

BÚR, Gábor

Politikai kaméleon jó hatalmi érzékkel – Kadhafi végnapjai / Political
chameleon with a good sense of power – Gaddafi's end

Eredeti közlés /Original publication:

Mindennap, 2011-03-09, 13:57:00 (újságíró/journalist: UDVARHELYI, Er-
zsébet)

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.002.140

Dátum/Date: 2017. május / May 5.

filename: burgabor_2011_KadhafiVege

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

BÚR, Gábor: Politikai kaméleon jó hatalmi érzékkel – Kadhafi végnapjai /
Political chameleon with a good sense of power - Gaddafi's end (újság-

író/journalist: UDVARHELYI, Erzsébet), *AHU MATT*, 2017, **pp. 1–6.** old.,

No. 000.002.140, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Interneten / At the internet

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, Kadhafi diktatúrájának összeomlása, manőverezés az
utolsó napokban

African research in Hungary, Collapse of Gaddafi's dictatorship, maneuver-
ing in the last few days

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKU-
MENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE
ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS,
STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

POLITIKAI KAMÉLEON JÓ HATALMI ÉRZÉKKEL Kadhafi végnapjai – interjú Búr Gábor Afrika szakértővel

UDVARHELYI, Erzsébet

Mindennap, 2011-03-09, 13:57:00

Egyéni kínzási módszerek, tömegbe lövés, személyes karizma és olajjövedelmek. Egy diktátor hadviselése, utolsó vérig. Búr Gábor Afrika-szakértőt kérdeztük.

U. E. – Kadhafi sajátos viselkedésével elkülönül a többi arab diktátortól. A líbiai diktatúra célkitűzéseiben is eltér a tunéziai és az egyiptomi rezsimtől?

B. G. – Alapvetően Líbia ugyanannak a folyamatnak a része, ami az arab világban és az Arab-félszigeten nyomon követhető. Tunézia és

Egyiptom konszolidált diktatúra, Líbia az utóbbi 42 évben hatalmas cikkcakkokat írt le, diktátora elnyomó apparátusával „egyéni” kínzási módszereket használt.

U. E. – Ez a rendszer nem adja meg könnyen magát.

B. G. – Figyelemre méltó az is, hogy míg a tunéziai és az egyiptomi vezető viszonylag könnyen lemondott hatalmáról – emlékszünk, Mubarak rövid időn belül vörös-tengeri villájában vagy szaúd-arábiai gyógykezelésén „termett” –, addig Kadhafi a maga fiatalos 68 évével azt állítja, hogy utolsó leheletéig kitart. Ez azonban nem ígéretes a dolgok végkifejletét illetően, hiszen nemcsak azt jelenti, hogy a diktátor saját vérével nem akar spórolni, hanem azt is, hogy a felkelőkével sem – ami az eddigieknél jóval több halálos áldozatot jelenthet majd.

U. E. – Kadhafi úgy tűnik, erőre kapott. Pedig a múlt héten még azt feltételezhettük, hogy egy kétségbeesett, bukott diktátor utóvédharcát látjuk. A felkelők most már nemzetközi beavatkozást sürgetnek.

B. G. – Kadhafi pár nap alatt sok várost visszafoglalt, vagy azokat körbevették csapatai, patthelyzet alakult ki, ahol az ezredes módszerei is változnak. Alanyi jogon mindenki pénzt kap, aki mellé szegődik, a felkelőket pedig láthatóan a frontális roham helyett inkább ki akarja éheztetni. A felkelők egyre kétségbeesettebben kérik a NATO-t légi csapásokra, kérdés, hogy mi lesz ebből.

U. E. – A nemzetközi média nem lehet jelen, nem közvetíthet megfelelő módon. Bár most már Tripoliba is megérkeztek a tudósítók, eddig csak Kelet-Líbiáig jutott a BBC és a CNN munkatársa.

B. G. – Igen, éppen ezért a hírek rendkívül ellentmondásosak. Egyszer azt halljuk, hogy a tüntetőket repülőgépekből lövik, aztán kijelentik, hogy helikopterekből, majd arról értesülünk, hogy nem is tüntetőket lőnek, hanem fegyverraktárakat, végül pedig nem bombáznak, hanem géppuskáznak. Végül kiderül, hogy a Kadhafi fiai által parancsolt három elitegység lövöldözött, a pilóták pedig vagy gyakorlatlanok voltak, vagy tudatosan mellé céloznak. Káosz van. A líbiai diktatúra sajátossága az is, hogy Tunéziával, Egyiptommal és Ománnal ellentétben – ahol a nemzetközi és az arab média (az al-Dzsazíra és az al-

Arabija) együtt közvetít – a szemtanúk jól vagy rosszul kicsempésztett adataival kell beérnie a világnak. Kadhafi soha nem engedte a nemzetközi média jelenlétét, független hírforrás tehát nincs az országban. Halálos áldozatokról annyiféle adatot hallottunk, hogy nem lehet tudni, mit lehet komolyan venni, és mit nem. De ha csak a valamilyen formában kicsempésztett felvételeken közölt halálos áldozatok számát adjuk össze, számuk már most több mint Egyiptomban és Tunéziában együttvéve. Az is lehet, hogy lényegesen több.

U. E. – Mi a jelentősége a nemzetközi szankcióknak? Valódi nyugati állásfoglalást jelentenek, vagy inkább csak diplomáciai, politikai fogásnak számítanak?

B. G. – Jelen pillanatban az angolok, a kanadaiak, az amerikaiak és a svájciak már befagyasztották a Kadhafihoz köthető vagyonekat, Olaszország ezt a mai napig nem tette meg. A szankcióknak inkább demonstratív jelentőségük van, és a szankciót meghozók inkább saját közvéleményük előtt szeretnének jó pontokat gyűjteni. Az arab pénzek pedig régóta nem csupán Nyugat-Európába kerülnek, egy diktátor saját arab térségét vagy akár Ázsiát is választhatja pénze biztonságba helyezésének helyszínéül.

U. E. – A hágai Nemzetközi Bíróság emberiség elleni bűntettek miatt bíróság elé állítaná a háborús bűnösöket.

B. G. – Ez még nagyon távoli. A fontos az, hogy majd egy független vizsgálóbizottság állapítsa meg a tényeket. Jelenleg Kadhafi mentális állapotából következően ezeket a fenyegetéseket valószínűleg nem tudja megfelelően kezelni, de mentális állapotát bizonyítja az az egyszerű tény is, hogy saját népét löveti. Amit Kadhafi most saját népevel tesz, eleve ellehetetleníti további hatalmát. Tehát ha bármiféle csoda folytán most sikerülne is győznie, közép- és hosszú távon lehetetlenné válik uralma, függetlenül a külföldi zsoldosok számbeli fölényétől.

U. E. – Hogy tudott negyven évig fennmaradni Kadhafi rendszere?

B. G. – Ez legnagyobb részben az olajjövedelmeknek köszönhető. Egyiptomhoz és Tunéziához képest az életszínvonal Líbiában lénye-

gesen magasabb. De köszönhető a bipoláris szembenállásnak is és természetesen a személyes karizma mellett a jó hatalmi érzéknek. Emellett Líbiában egyáltalán nem létezik civil társadalom: az állam működése a klánok egyensúlyát jelentette. Kadhafi „nagysága” abban is állt, hogy ki tudott egyezni a klánok vezetőivel, befolyásukat vissza tudta szorítani. Ehhez kellett hihetetlen kemény diktatúraeszközei, ugyanakkor kaméleontermészetére is szüksége volt. Kadhafi politikai vargabetűket írt le: volt a nemzetközi terrorizmus nyílt támogatója, a szaharai kiképzőtáborokban Líbiát a nemzetközi terrorizmus bástyájává tette, majd egy éles fordulattal a nyugat szövetségesévé lépett elő. Észak-Koreától és Pakisztántól titokban a nukleáris technológiára szerzett „receptet”, megpróbált mindenféle tömegpusztító fegyvert – vegyi és biológiai fegyvereket egyaránt – előállítani, majd 180 fokok fordulattal feladta mindezt, kiteregette a kártyáit, és felszámolta a kísérleti telepeket, laboratóriumokat. Néha a befolyása alatt álló, ellenőrzött sajtót is arra használta, hogy a jó diktátor szerepében tűnjön fel, például amikor a média az ő parancsára bírálni kezdte a rezsimet, aminek „hatására” Kadhafi „változtatott” a rendszeren. A diktátor semmitől sem riadt vissza. Önpuccsokat is végrehajtott, ez növelte népszerűségét, és lehetőséget adott az ellenséggel való leszámolásra.